UN TEZAUR MONETAR DIN SECOLELE XVIII—XIX DESCOPERIT LA VADURILE (JUD. VASLUI)

FĂNICĂ URSU

În primăvara anului 1967, cu prilejul lucrărilor agricole, locuitorul Hrițcu D. Ion, din satul Vadurile, comuna Iana, județul Vaslui, a descoperit în grădina sa un tezaur monetar eterogen. Predat autorităților locale, tezaurul a fost înaintat Miliției Bîrlad, care a informat Muzeul „V. Pârvan" despre această importantă descoperire numismatică[1].

Monedele au fost tezaurizate într-o oală de lut, de culoare gălbuie care se găsea la o adîncime ce nu depășea 0,35 m, de la suprafața actuală a solului. În timpul descoperirii, vasul a fost în mare parte distrus.

Tezaurul de care ne ocupăm cuprinde 220 de monede din argint, în greutate totală de 5.444,02 g. Piesele monetare se eșalonează pe o perioadă de 101 ani (1719—1819), ceea ce demonstrează că monedele au avut o putere circulatorie destul de mare. Prima emisiune este din anul 1719 și aparține țarului Petru I, iar ultima, din anul 1819, aparținînd împăratului Francisc I.

Încă din momentul curățirii și identificării, s-a constatat că piesele sînt bine conservate, motiv care a îngăduit o ușoară descifrare a lor[2]. O parte din monede, în special cele turcești, prezintă tăieturi și crestături marginale, ce par să fie defecte de batere. Altele, sînt tocite pe ambele părți, probabil datorită circulației intense și îndelungate pe care au avut-o. Toate acestea, n-au împietat însă cu nimic aspectul lor, pentru că, în cea mai mare parte, legendele sînt complete și clar păstrate.

În ceea ce privește îngroparea monedelor, aceasta s-a produs după anul 1819, data celei mai recente piese monetare. Cauza îngropării ar putea fi pusă în legătură cu pătrunderea armatelor turcești în Moldova și Țara Românească, după înfrîngerea revoluției conduse de Tudor Vladimirescu, cînd timp de 16 luni, țările romîne au fost sub ocupație otomană.

Nu putem încheia, fără a sublinia că descoperirea tezaurului într-o așezare sătească indică o creștere a producției pentru piață, începînd cu al doilea deceniu al secolului al XVIII-lea, ca urmare a intensificării schimburilor comerciale interne și externe.

---

[1] Tezaurul a fost recuperat și se află astăzi în colecțiile Muzeului „Vasile Pârvan" din Bîrlad.

[2] Mulțumim călduros colegei Eugenia Popușoi pentru informațiile furnizate și, mai ales, pentru faptul că ne-a cedat pentru studiu acest tezaur.

Prezentăm mai jos lista monedelor ce formează tezaurul[3].

Petru I (1696—1725)
1. Rublă, greut. 27,40 g. diam. 40,1 mm. (Fig. 1/1). S. de Chaudoir, p. 80, anul 1719.

Ana Ivanovna (1730—1740)
2. Rublă, greut. 25,32 g diam. 41,3 mm. (Fig. 1/2). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93, anul 1732.

Elisabeta I-a (1741—1761)
3. Rubla, greut. 25,70 g diam. 41,2 mm. (Fig. 1/3). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 91, anul 1744.
4. Rublă, greut. 25,75 g diam. 42,2 mm. (Fig. 1/4). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 91, anul 1754.

Petru III (1761—1762)
5. Rublă, greut. 23,45 g diam. 36,8 mm. (Fig. 1/5). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 91, anul 1762.

Raguza (Dalmația)
6. Ducat (Raguzan), greut. 28,70 g, diam. 37,3 mm (Fig. 1/6). A. Engel și R. Serrure, p. 185—186, anul 1763.

Friederich August III de Saxonia (1763—1806)
7. Marcă, greut. 27,90 g diam. 38,3 mm. (Fig. 1/7), anul 1768.
8. Marcă, greut. 27,95 g diam. 40,8 mm. (Fig. 1/8), anul 1800.

Ferdinand IV (infant)
9. Taler spaniol, greut. 27,20 g. diam. 41,2 mm. (Fig. 1/9), anul 1798.

Ferdinand VII (1808—1833)
10—11. Taleri spanioli, greut. și diam. mediu : 27,20 g ; 39,6 mm. (Fig. 1/10) C. C. Secășeanu, p. 63, anul 1809.

Francisc I. (1805—1833)
12. Taler, greut. 28,02 g diam. 39,6 mm. (Fig. 1/11). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 75—76, anul 1810.
13. Taler, greut. 28,07 g diam. 40,09 mm. (Fig. 1/12). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 75—76, anul 1819.

Maria Tereza (1740—1780)
14—31. Taleri. greut. și diam. mediu : 28,05 g ; 40,3 mm. (Fig. 2/1). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 75, anul 1780.

Ecaterina II (1762—1796)
35. Rublă, greut. 11,75 g diam. 33,6 mm. (Fig. 2/2). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 91—93, anul 1762.
36—39. Ruble, greut. și diam. mediu : 11,25 g ; 34,9 mm. (Fig. 2/3). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 91—93, anul 1763.
40—45. Ruble, greut. și diam. mediu : 22,40 g ; 38,7 mm. (Fig. 2/4). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 91—93, anul 1764.
46—52. Ruble, greut. și diam. mediu : 23,70 g ; 37,3 mm. (Fig. 2/5). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 91—93, anul 1765.

---

[3] În lista monedelor ce formează tezaurul de la Vadurile, am folosit următoarele prescurtări : greut=greutate ; diam.=diametru ; S de Chaudoir=S. de Chaudoir, *Apercu sur les monnaies russse et sur les monnais étrangères*, St. Petersbourg—Paris, 1836 ; G. Crăciun și E. Petrișor=G. Crăciun și E. Petrișor, *Catalog numismatic*, Iași, 1970 ; A. Engel și R. Serrure= A. Engel și R. Serrure, *Traite de numismatique moderne et contemporaine*, Paris, 1897 ; C. C. Secășeanu=C. C. Secășeanu, *Numismatica medievală și modernă*, 1942 ; Nuri Pere=Nuri Pere *Osmanlilarda Maden paralar*, Instambul, 1968.

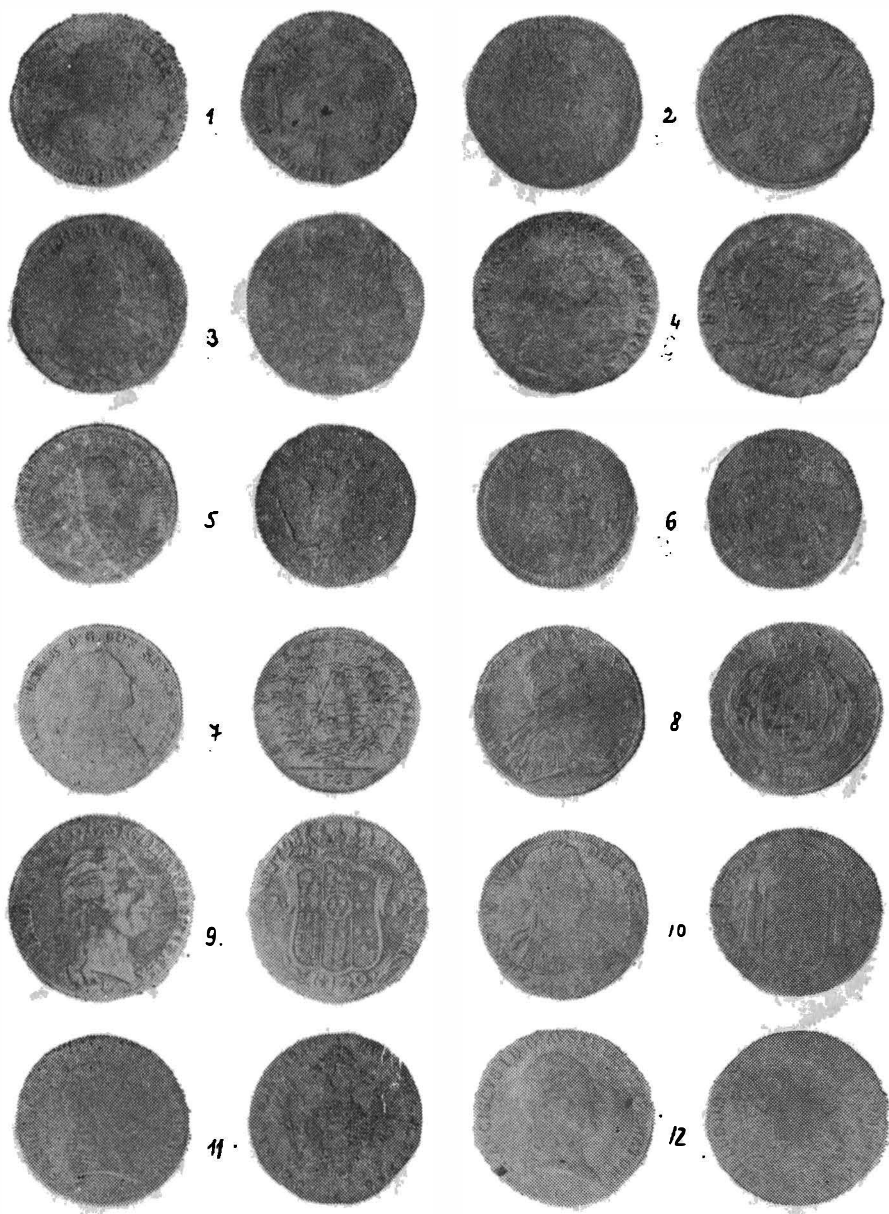

Fig. 1 — Monede din tezaurul de la Vadurile.

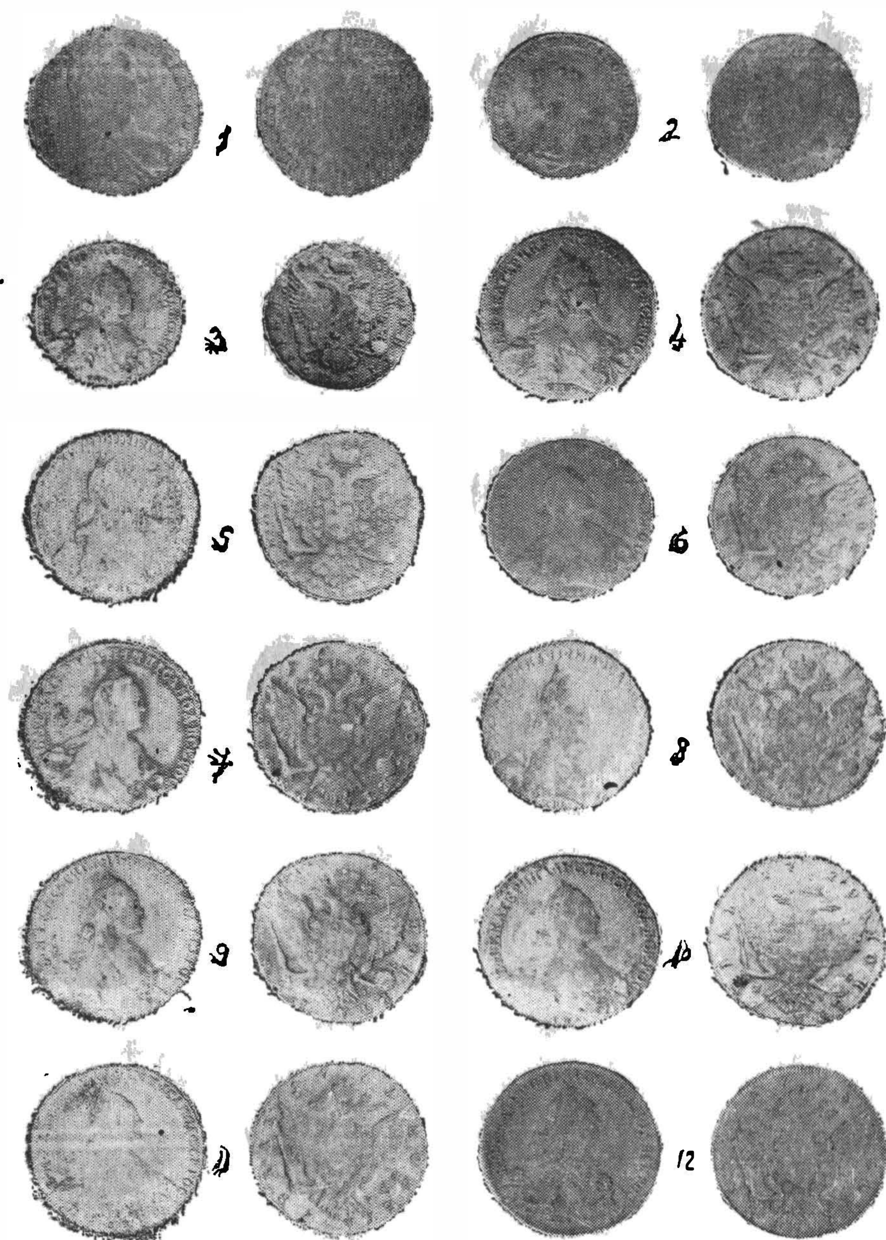

Fig 2 — Monede din tezaurul de la Vadurile.

53—58. Ruble, greut. şi diam. mediu : 22,60 g ; 37,4 mm. (Fig. 2/6). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1766.
59—61. Ruble, greut. şi diam. mediu : 23,25 g ; 38,3 mm. (Fig. 2/7). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1767.
62—66. Ruble, greut. şi diam. mediu : 23,15 g ; 37,3 mm. (Fig. 2/8). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1768.
67—72. Ruble, greut. şi diam. mediu. 22,1 g. ; 39,1 mm. (Fig. 2/9). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1769.
73. Rublă, greut. 23,80 g diam. 39,5 mm. (Fig. 2/10). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1770
74—76. Ruble, greut. şi diametru mediu : 23,28 g. ; 38,6 mm. (Fig. 2/11). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1772.
77—78. Ruble, greut. şi diam. mediu : 22,90 g ; 38,4 mm. (Fig. 2/12). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1773.
79—82. Ruble, greut. şi diam. mediu : 21,15 g; 38,3 mm. (Fig. 3/1). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1774.
83—85. Ruble, greut. şi diam. mediu : 23,22 g ; 38,2 mm. (Fig. 3/2). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1775.
86—87. Ruble, greut. şi diam. mediu : 23,90 g ; 38,5 mm. (Fig. 3/3). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1776.
88—93. Ruble, greut. şi diam. mediu : 23,90 g ; 36,4 mm. (Fig. 3/4). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1777.
94. Rublă, greut. 22,75 g diam. 37,3 mm. (Fig. 3/5). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1778.
95—97. Ruble, greut. şi diam. mediu : 24,50 g ; 38,7 mm. (Fig. 3/6). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1779.
98—108. Ruble, greut. şi diam. mediu : 24,40 g ; 36,2 mm. (Fig. 3/7). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1780.
109—111. Ruble, greut. şi diam. mediu : 24,60 g ; 37,1 mm (Fig. 3/8). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1782.
112—113. Ruble, greut. şi diam. mediu : 23,40 g ; 36,8 mm. (Fig. 3/9). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1783.
114—116. Ruble, greut. şi diam. mediu ; 21,65 g ; 38,1 mm (Fig. 3/10). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1786.
117—118. Ruble, greut. şi diam. mediu : 22,60 g ; 40,1 mm. (Fig. 3/11). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1787.
119. Rublă, greut. 22 g diam. 37,1 mm. (Fig. 3/12). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1789.
120. Rublă, greut. 22,30 g diam. 39,5 mm. (Fig. 4/1). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1790.
121. Rublă, greut. 21,55 g diam. 38,8 mm. (Fig. 4/2). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1792.
122—125. Ruble, greut. şi diam. mediu : 20,60 g ; 38,4 mm. (Fig. 4/3). G. Crăciun şi E. Petrişor, anul 1793.
126—127. Ruble, greut. şi diam. mediu : 10,75 g ; 32,2 mm. (Fig. 4/4). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1794.
128—130. Ruble, greut. şi diam. mediu : 23,40 g ; 40,4 mm. (Fig. 4/5). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1795.
131—132. Ruble, greut. şi diam. mediu : 23,75 g ; 39,6 mm. (Fig. 4/6). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul 1796.
133. Rublă, greut. 19,10 g diam. 38,9 mm. (Fig. 4/7). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 91—93, anul este nelizibil.

Pavel I (1796—1801)
134. Rublă, greut. 20,70 g. diam. 37,4 mm. (Fig. 4/8). C.C. Secăşeanu, p. 87, anul 1798.
135. Rublă, greut. 20,55 g. diam. 40,2 mm. (Fig. 4/9). C.C. Secăşeanu, p. 87, anul 1799.
136. Rublă, greut. 10,30 g. diam. 38,1 mm. (Fig. 4/10). C.C. Secăşeanu, p. 87, anul 1801.

Alexandru I (1801—1825)
137—143. Ruble, greut. şi diam. mediu : 20,65 g ; 37,1 mm. (Fig. 4/11). G. Crăciun şi E. Petrişor, p. 93—94, anul 1802.

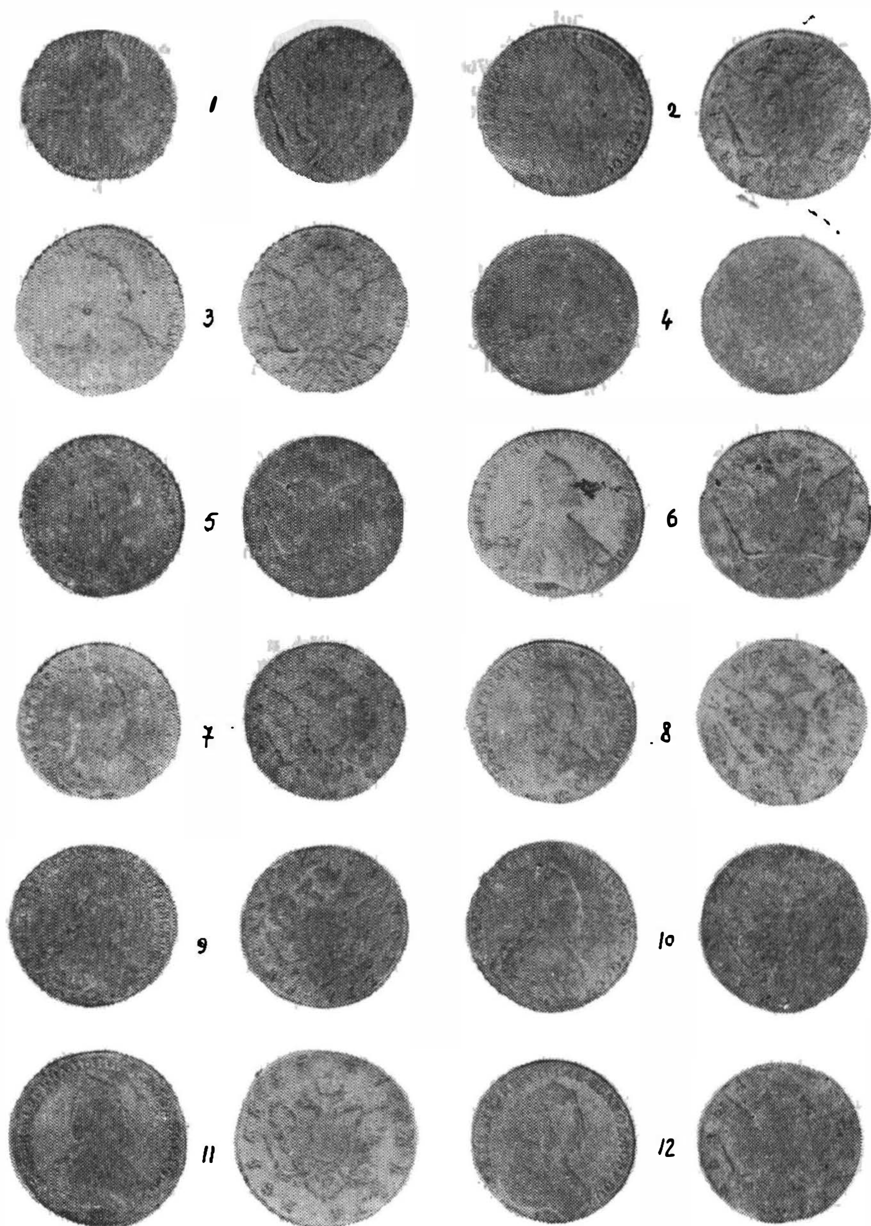

Fig. 3 — Monede din tezaurul de la Vadurile.

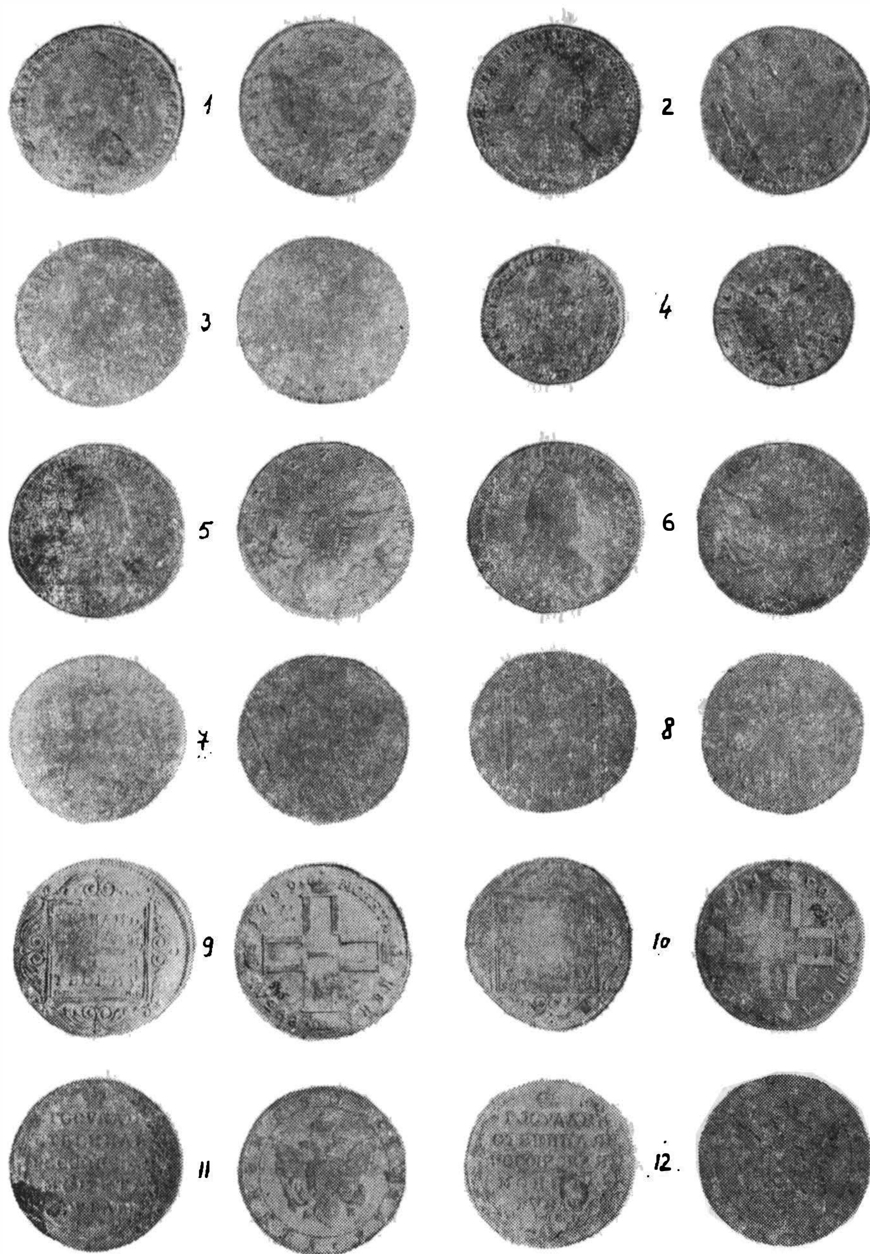

Fig. 4 — Monede din tezaurul de la Vadurile.

144—145. Ruble, greut. și diam. mediu: 20,55 g; 37,3 mm. (Fig. 4/12). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1803.
146—151. Ruble, greut. și diam. mediu: 20,65 g; 37,2 mm. (Fig. 5/1). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1804.
152. Rublă, greut. 20,55 g diam. 37,4 mm. (Fig. 5/2). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1805.
153—154. Ruble, greut. și diam. mediu: 20,55 g; 36,8 mm. (Fig. 5/3). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1807.
155. Rublă, greut. 20,70 g diam. 36,8 mm. (Fig. 5/4). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1808.
156—159. Ruble, greut. și diam. mediu: 20,57 g; 36,8 mm. (Fig. 5/5). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1809.
160—161. Ruble, greut. și diam. mediu: 20,55 g; 36,8 mm. (Fig. 5/6). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1810.
162. Rublă, greut. 20,65 g diam. 38,8 mm. (Fig. 5/7). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1811.
163—164. Ruble, greut. și diam. mediu: 20,52 g; 36,1 mm. (Fig. 5/8). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1812.
165—166. Ruble, greut. și diam. mediu: 20,70 g; 35,8 mm. (Fig. 5/9). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1813.
167. Rublă, greut. 20,75 g diam. 35,9 mm. (Fig. 5/10). G. Crăciun și E. Petrișor, p. 93—94, anul 1814.

Selim III (1789—1807)
168. Ikilic, greut. 29,50 g diam. 44,1 mm. (Fig. 5/11). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 706, anul 1789.
169—170. Ikilic-uri, greut. și diam. mediu: 25,63 g; 42,6 mm. (Fig. 5/12). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 706, anul 1790.
171. Ikilic, greut. 25,35 g diam. 42,9 mm. (Fig. 6/1). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 706 anul 1791.
172. Ikilic, greut. 24,70 g diam. 43,3 mm. (Fig. 6/2). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 706, anul 1793.
173. Ikilic, greut. 24,65 g diam. 40,6 mm. (Fig. 6/3). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 706, anul 1797.
174. Ikilic, greut. 26,15 g diam. 41,8 mm. (Fig. 6/4). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 706, anul 1798.
175. Ikilic, greut. 25,05 g diam. 40,4 mm. (Fig. 6/5). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 706, anul 1801.
176. Ikilic, greut. 24,70 g diam. 41,2 mm (Fig. 6/6). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 707, anul 1802.
177—182 Gedid-üzlüc-uri, greut. și diam. mediu: 32,65 g; 43,2 mm. (Fig. 6/7). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1789.
183—185. Gedid-üzlüc-uri, greut. și diam. mediu: 31,55 g; 43,7 mm. (Fig. 6/8). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1790.
186—193. Gedid-üzlüc-uri, greut. și diam. mediu: 31,55 g; 44,1 mm. (Fig. 6/9). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1791.
194—195. Gedid-üzlüc-uri, greut. și diam. mediu: 32,07 g; 44,3 mm. (Fig. 6/10). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1792.
196—198. Gedid-üzlüc-uri, greut. și diam. mediu: 31,55 g; 44,3 mm. (Fig. 6/11). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1793.
199. Gedid-üzlüc-uri, greut. 30,08 g diam. 39,3 mm. (Fig. 6/12). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1794.
200—202. Gedid-üzlüc-uri, greut. și diam. mediu: 31,45 g; 45 mm. (Fig. 7/1). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47., nr. 705, anul 1795.
203—205. Gedid-üzlüc-uri, greut. și diam. mediu: 31,20 g; 44,4 mm. (Fig. 7/2). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1796, (anul 8 de domnie).
206—207. Gedid-üzlüc-uri, greut. și diam. mediu: 31,80 g; 45 mm .(Fig. 7/3). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1796, (anul de domnie 9).
208. Gedid-üzlüc, greut. 30,80 g diam. 44,2 mm. (Fig. 7/4). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1797.

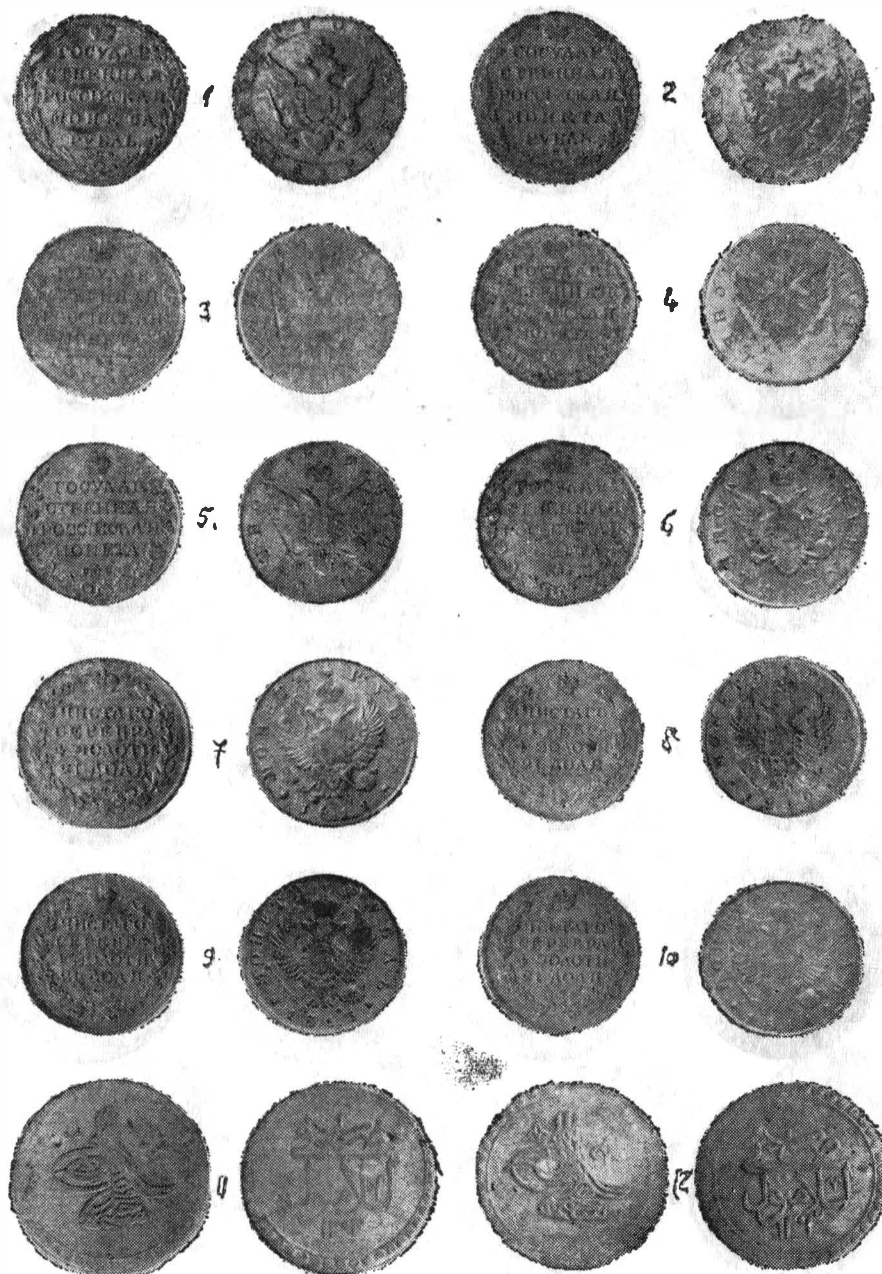

Fig. 5 — Monede din tezaurul de la Vadurile.

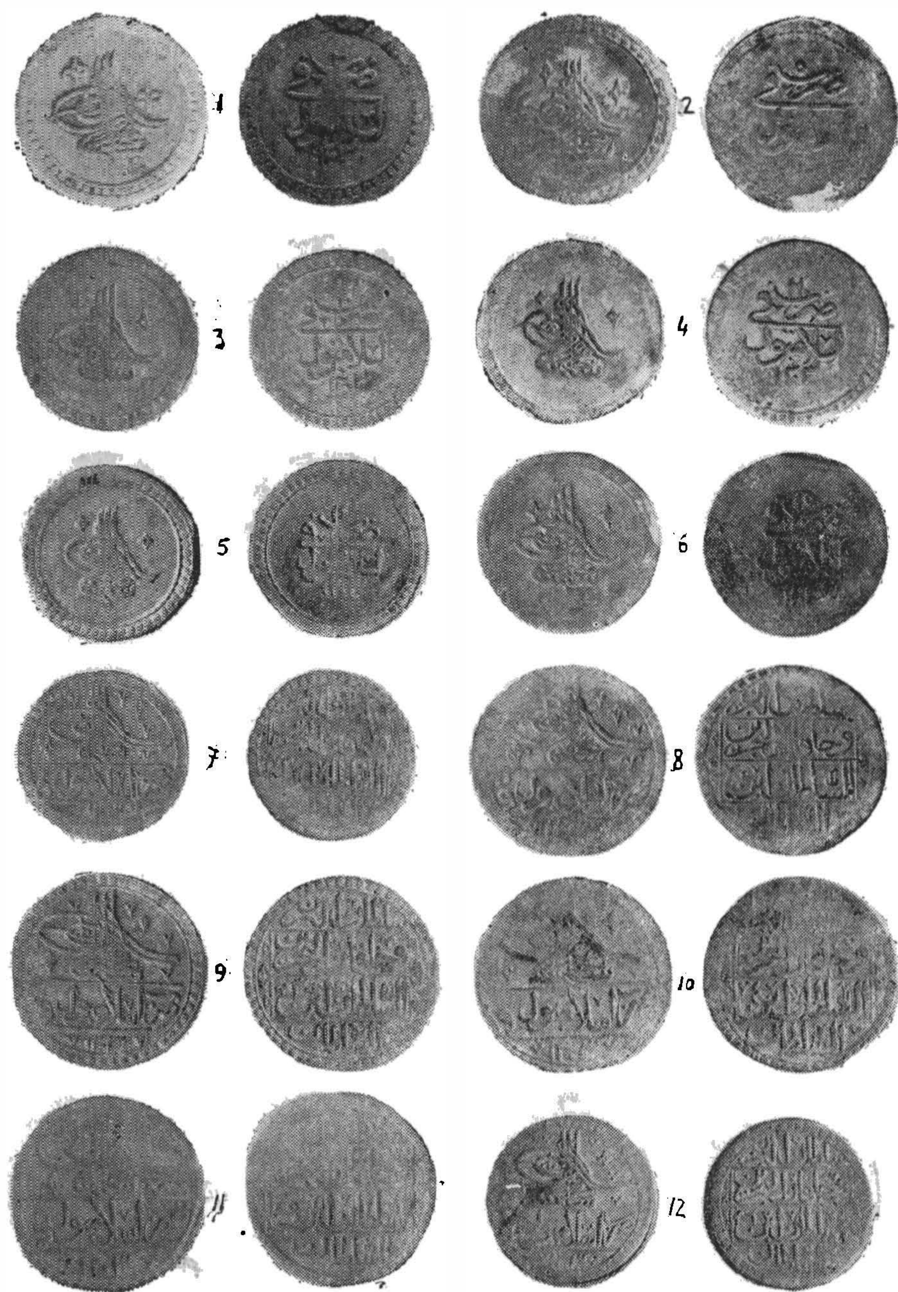

Fig. 6 — Monede din tezaurul de la Vadurile.

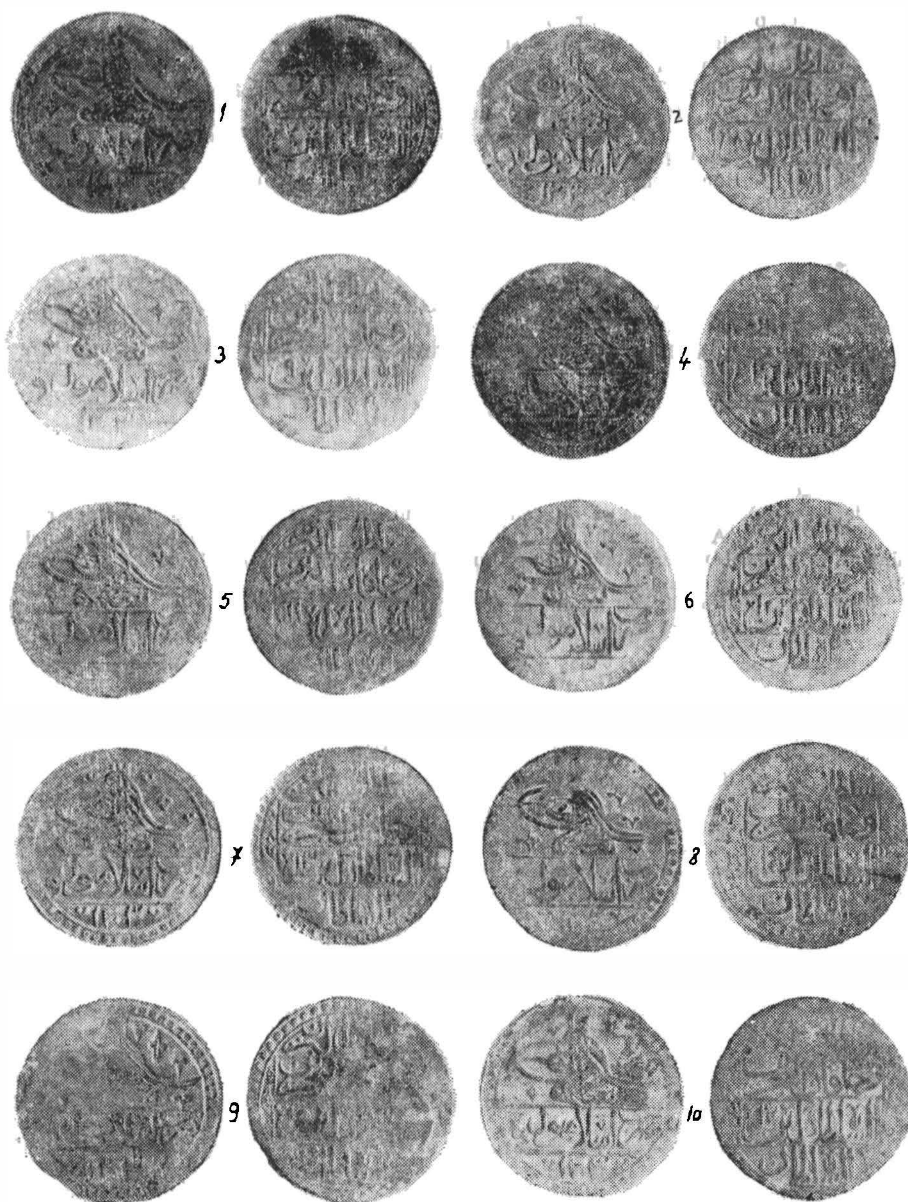

Fig. 7 — Monede din tezaurul de la Vadurile.

209—210. Gedid-üzlüc-uri, greut. şi diam. mediu : 31,75 g ; 43,05 mm. (Fig. 7/5). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1798.
211—213. Gedid-üzlüc-uri, greut. şi diam. mediu : 31,20 g ; 44,4 mm. (Fig. 7/6). Nuri Pere, p. 231. Pl. 47, nr. 705, anul 1799.
214—216. Gedid-üzlüc-uri, greut. şi diam. mediu : 31,14 g ; 43,9 mm. (Fig. 7/7). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1800.
217—218. Gedid-üzlüc-uri, greut. şi diam. mediu : 31,07 g ; 44,4 mm. (Fig. 7/8). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1801.
219. Gedid-üzlüc, greut. 31,60 g. diam. 45,5 mm. (Fig. 7/9). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1802.
220. Gedid-üzlüc, greut. 31,35 g diam. 45,1 mm. (Fig. 7/10). Nuri Pere, p. 231, Pl. 47, nr. 705, anul 1804.

UN TRÉSOR MONÉTAIRE DE XVIIIe—XIXe SIÉCLES DÉCOUVERT À VADURILE (DÉPARTEMENT DE VASLUI)

Résumé

L'auteur présente dans cet article un trésor monetaire hétérogène découvert en 1967, dans la village Vadurile, département de Vaslui. Le trésor est composé de 220 monnaies en argent datées du XVIIIe siècle et du commencement du XIXe siècle. Les monnaies ont été émises par : Petru I, Ana Ivanovna, Elisabeta I, Petru III, Friederich August III, Francisc I, Ferdinand IV (Infante), Ferdinand VII, Maria Tereza, Ecaterina II, Pavel I, Alexandru I, Selim III et la ville Raguza entre 1719—1819.

Cette présence massif des monnaies étrangères est determinée par les relations comerciales entre la Moldavie et autres pays.

LÉGENDE DES FIGURES

Fig. 1—7 Monnaies du trésor à Vadurile.